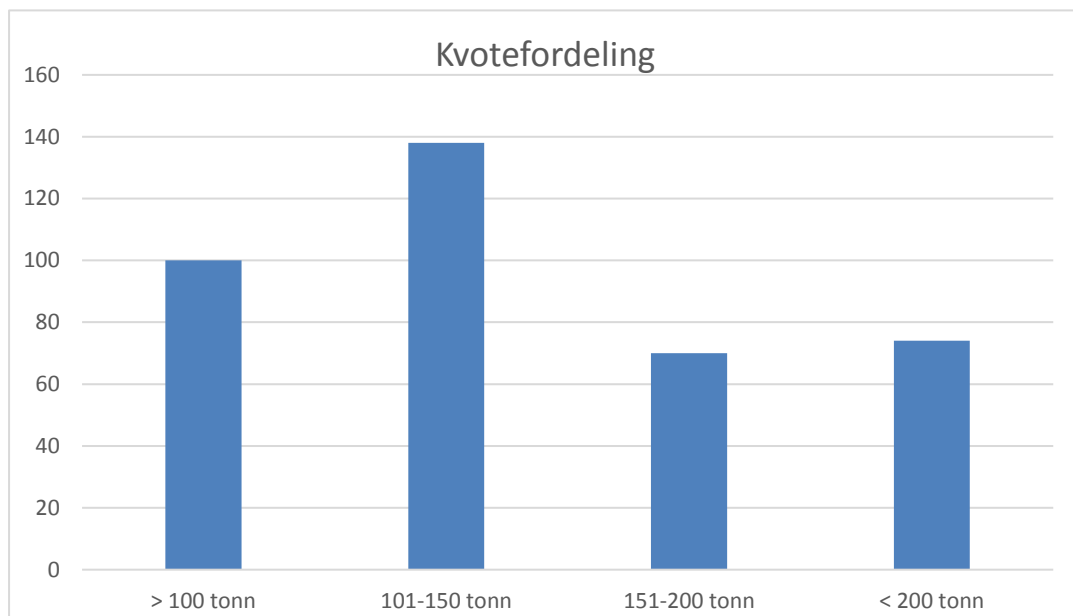

Bakgrunn og kommentarer til inntektsutviklingen små og store bruk i Fjellregionen

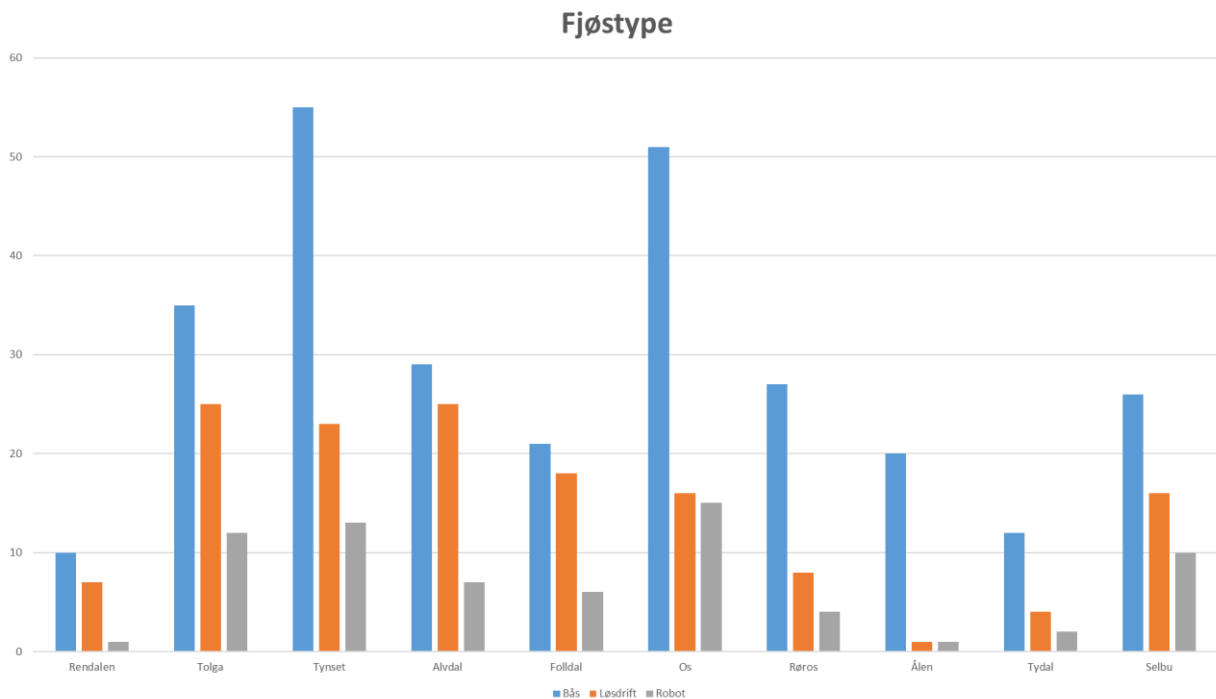
Regionrådet i Fjellregionen har bedt Vekstra Nord-Østerdalen om å regne ut inntektsutviklingen for små og store mjølkebruk i årene 2013 – 2016 fordi vi opplever at de mindre brukene sakter akterut. I Fjellregionen (Holtålen, Røros, Os, Tolga, Tynset, Follidal, Alvdal og Rendalen kommuner) er jordbruket en særdeles viktig næring. Det er mange årsverk knyttet til mjølkeproduksjon i vår region og at dette utgjør bunnplanken innen landbruket. Det gir god mat, unike opplevelser og et næringsliv som er et resultat av jordbrukets sterke ringvirkninger.

Hvordan utregningen er gjort, kommer frem av vedlegget med kommentarer. Det er viktig å merke seg at i gruppen med 100 tonn gjøres det lite eller ingen investeringer, og gruppen er representativ for det. Hovedfunnet fra utregningen viser at det ordinære resultatet viser en tilnærmet stillstand på de mindre brukene fordi kostnadene øker mer enn inntektsutviklingen og at det er store forskjeller i arbeidsfortjenesten pr årsverk.

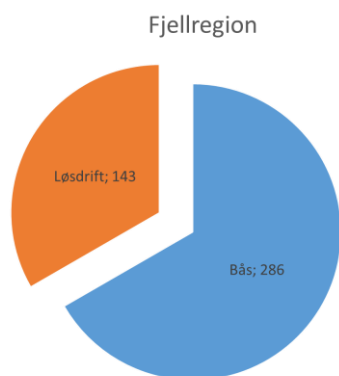
- Arb fortj pr årsverk for 100 tonn er kr 279 929 i 2016 mot kr 250 528 i 2013
- Arb fortj pr årsverk for 300 tonn er kr 363 382 i 2016 mot kr 245 285 i 2016
 - Vi mener det er feil at vederlaget for et årsverk blir så ulik når arbeidsmengden er like stor
- Tabellen nedenfor viser kvotefordelingen i Fjellregionen med antall bruk i hver gruppe

- Tabellen nedenfor viser fordelingen etter fjøstype, med antall i hver kommune. Dette viser at det er store forskjeller innad i den enkelte kommune.

Diagrammet nedenfor viser at 2/3-deler av fjøsene er båsfjøs. Innen 2034 må de være omgjort til løsdrift for å fortsatt kunne drive. Dette er allerede utsatt fra 2024 som var det opprinnelige

Noen tall fra «NILF-RAPPORT 2012-1, Verdiskaping i landbruk og landbruksbasert virksomhet i Hedmark» og «Notat 2013-4, Verdiskaping i jordbruket i Trøndelag»:

- I Os, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal og Rendalen utgjør jordbruket ca 20% av samlet sysselsetting i kommunene. Røros og Holtålen utgjør henholdsvis 6% og 12%.
- Samlet verdiskaping (bruttoprodukt fra jordbruk, skogbruk, tilleggsnæringer og landbruksbasert industri) utgjør 700 millioner kroner i Os, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal og Rendalen .
- For hver sysselsatte i landbruket viser NILF-rapporten at ringvirkningene for andre sysselsatte kan multipliseres med 2,7 i Hedmark. Det er tilnærmet den samme faktoren i Trøndelag. Denne er nå justert til 2,8.

1342 bønder i Fjellregionen X 2,8 = 3757 sysselsatte tilknyttet landbruk. Vi er en region på ca 23 000 innbyggere og dette utgjør ca 16% av innbyggerne.

- *52% av verdiskapingen av melkeproduksjonen i Hedmark skjer i Nord-Østerdalen*
- *I Alvdal ligger verdiskapingen i primærlandbruket og landbruksbasert industri på 35% av kommunens samlede verdiskaping*
- *Hedmark har 10% av det produktive jordbruksarealet og 19% av det produktive skogbruksarealet men kun 4% av landets befolkning*

Det vil slå veldig galt ut med den ensidige produksjonsrettede støtten til større bruk. Premieringen av så store bruk på bekostning av de mindre, rammer våre områder sterkt. De store brukene vil ikke være i stand til å utnytte de ressursene vi har mest av; nemlig gras og utmarksbeiter, på en kostnadseffektiv måte. Det begrunnes ut fra:

- *Nord-Østerdalen er preget av småskalalandbruk med mange små teiger fordelt over et stort område.*
- *Beitekartlegging viser at det er store uutnyttede områder for beiting, og mye av det innehar beitekvalitet i Norgestoppen*
- Blant de som starter tilleggsnæring så er det for vår del av de mindre brukene. Et eksempel i Tolga er Eggen gardsysteri som har ca 80 tonn melkekvote og i dag genererer 3 årsverk med gårdsdrifta og sin osteproduksjon. Rørosmat omsatte i 2015 for 30 millioner, men den samlede omsetningen fra de 31 eierne var på 250 millioner. Det er 110 – 130 årsverk. De er i sterk vekst

Et eksempel fra Tolga:

Det er 25% færre foretak i jordbruket i Tolga i dag enn i år 2000 og det er en befolkningsnedgang på 9% i samme periode. Samtidig er det 10% mer jord, mer dyr og mer mjølk. Volumet øker – etter de nasjonale målene. Vi er best i klassen, men likevel går sysselsetting og innbyggertall ned.

Tallene viser at jordbrukspolitikken er distriktspolitikk og at det må sees i sammenheng.

Stortingets 4 overordnede mål (og 12 delmål) for norsk landbrukspolitikk :

- Matsikkerhet
- landbruk over hele landet
- økt verdiskaping
- bærekraftig landbruk

Når regjeringen løfter opp «kostnadseffektiv matproduksjon» som hovedformålet, og lar dette overstyre Stortingets mål vil Fjellandbruket lide. Det blir en feilslått politikk for våre områder.